KRYSTYNA DATA
ORCID: 0000-0002-4442-7570
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Kraków, Polska

https://doi.org/10.17651/ONOMAST.68.1
Onomastica LXVIII, 2024
PL ISSN 0078-4648

PROFESOR WŁADYSŁAW MIODUNKA (1945–2024)

30 kwietnia 2024 roku na cmentarzu Rakowickim w Krakowie pożegnaliśmy Profesora Władysława Miodunkę (zm. 24 kwietnia 2024), znanego filologa, polonistę, językoznawcę, glottodydaktyka, zasłużonego promotora języka polskiego w świecie.

Władysław Miodunka urodził się 1 stycznia 1945 roku w Wojsławiu k. Mielca[1], dzieciństwo spędził w Podleszanach[2], tam skończył szkołę podstawową, następnie uczył się w Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Konarskiego w Mielcu, w 1962 roku zdał maturę i rozpoczął studia polonistyczne w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego[3], które ukończył w 1967 roku. Pracę magisterską pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Karasia napisał na temat: „Składnia gwarowa wsi Podleszany w pow. mieleckim". W seminarium 1966/67 uczestniczyło czternaście osób, prace sześciu magistrantów dotyczyły onomastyki: atroponimii i toponimii[4], pozostałe — m.in. słownictwa, fonetyki, fleksji i słowotwórstwa.

W roku akademickim 1967/68 W. Miodunka odbył staż w Instytucie Filologii Polskiej UJ, a w 1968 roku rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w tym instytucie.

---

[1] Wojsław — dawniej samodzielna wieś, w 1985 roku włączona do Mielca, znajdująca się na prawym brzegu Wisłoki.

[2] Podleszany — wieś położona w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim, w gminie Mielec, na lewym brzegu Wisłoki. Jedna z najstarszych miejscowości na ziemi mieleckiej. Podczas II wojny światowej w czasie trwania walk frontowych w okresie od lipca 1944 roku do stycznia 1945 roku mieszkańcy Podleszan zostali przesiedleni do miejscowości po prawej stronie Wisłoki, a po powrocie zastali spalone lub zniszczone gospodarstwa. Prawdopodobnie rodzina Miodunków była jedną z rodzin przesiedlonych do Wojsławia, potem wróciła do Podleszan.

[3] Od 2014 roku Wydział Polonistyki UJ.

[4] 1. Nazwiska, przezwiska, nazwy żon i dzieci w miechowskim. Nazwy osobowe w północnej części powiatu miechowskiego, 2. Nazwy obiektów zamieszkałych powiatu żywieckiego. Nazwy miejscowe powiatu żywieckiego, 3. Nazwy ulic i dzielnic Sosnowca, 4. Nazwy terenowe powiatu mieleckiego, 5. Nazwy miejscowe powiatu Kazimierza Wielka, 6. Nazwy osobowe Księgi sądowej kresu klimkowskiego (1600–1762).

This is an Open Access article distributed under the terms of
the Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0) License
(https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/), which permits copying and redistribution,
commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited.
© Copyright by Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków 2024.
Publisher: Institute of Polish Language, Polish Academy of Sciences
[Wydawca: Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk]

Prowadził zajęcia z gramatyki opisowej w Zakładzie Języka Polskiego oraz z metodyki nauczania języka w Zakładzie Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego. Jego zainteresowania badawcze dotyczyły współczesnej polszczyzny, zwłaszcza składni i semantyki. Drogę naukowo-badawczą rozpoczął na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego wieku od onomastyki, pracował w ramach zadań zleconych w Pracowni Antroponimicznej, pomagał w redakcji haseł „Słownika staropolskich nazw osobowych" (SSNO) i porządkowaniu kartoteki. Jeden z pierwszych artykułów W. Miodunki dotyczył nazw karczem polskich (Miodunka, 1968, s. 86–93). Podstawę materiałową stanowiło 1070 nazw wypisanych ze „Słownika geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich" (Sulimierski i in., 1880–1902). Autor przeprowadził klasyfikację strukturalną i znaczeniową zebranych nazw, wskazał także tendencje rozwojowe sposobów nazywania[5]. Artykuł W. Miodunki był pierwszym opracowanym na tak dużym materiale, wcześniej ukazały się dwa teksty, jeden dotyczący dwu nazw (Kucz, 1900), drugi poświęcony historii karczem w okolicach Pszczyny (Musioł, 1929). Praca ta wpisuje się dzisiaj w obszar badawczy chrematonomastyki. Jest ona wciąż aktualna, o czym świadczą cytowania (np. Klisiewicz, 1986; Jasiak, 2012; Starzykiewicz, 2014). Napisał także dwa sprawozdania z konferencji terminologicznych Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów (Miodunka, 1971, s. 791–796; 1973a, s. 372–375) oraz jedno z konferencji naukowej Komisji Fonetyczno-Fonologicznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów (Miodunka, 1973b, s. 374–376). Był członkiem Rady Naukowej czasopisma „Onomastica".

W. Miodunka w 1973 roku obronił rozprawę doktorską „Funkcje zaimków w grupach nominalnych współczesnej polszczyzny mówionej" (Miodunka, 1974) przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Karasia. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1979 roku, przedstawiając pracę „Teoria pól językowych: społeczne i indywidualne ich uwarunkowania" (Miodunka, 1980), a tytuł profesora w 1991 roku na podstawie monografii „Podstawy leksykologii i leksykografii" (Miodunka, 1989).

Profesora poznałam w 1971 roku, kiedy rozpoczęłam studia na polonistyce w Instytucie Filologii Polskiej UJ. Przez pierwsze dwa lata prowadził z nami zajęcia z gramatyki opisowej i był opiekunem naszej grupy. Był bardzo dobrym dydaktykiem, poza realizacją głównego programu zajęć zadawał do czytania artykuły naukowe dotyczące omawianych zagadnień, zachęcał do brania udziału w życiu naukowym, do uczestnictwa w konferencjach naukowych, które odbywały się w Krakowie, oraz w zebraniach Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Zalecił nam zapisanie się na lektorat wymowy. Były to zajęcia z emisji głosu

[5] Obecnie są dostępne generatory nazw, m.in. karczem, https://skalawyzwania.pl/generatory-do-rpg/generator-nazw-dla-karczm/ (dostęp: 12.09.2024).

powadzone przez profesor Danutę Michałowską z Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. Jako opiekun grupy troszczył się o nasze sprawy bytowe, pomagał w staraniach o akademik i stypendium. Dbał także o nasz rozwój kulturalny, zachęcał nas do oglądania sztuk teatralnych, wybrał jedną osobę z grupy, która zajmowała się organizacją wyjść do teatru. Obejrzeliśmy dzięki temu wszystkie spektakle wystawiane w Teatrze Starym w latach 1971–1974. Nasza grupa wraz z Profesorem była też na dwudniowej wycieczce dialektologicznej w Szczawie (pow. limanowski), podczas której mogliśmy posłuchać gwary mieszkańców. W. Miodunka nauczał dialektologii również studentów etnografii UJ.

Działalność naukowo-dydaktyczną na polonistyce UJ przerwał wyjazd do Tuluzy we Francji, gdzie w latach 1973–1977 prowadził zajęcia z francuskimi studentami polonistyki i slawistyki w Le Mirail Université de Toulouse. Pobyt i praca we Francji wpłynęły na zmianę Jego zainteresowań naukowych, a także dydaktycznych. Odbył tam studia z językoznawstwa stosowanego dotyczące nauczania języka francuskiego jako obcego. Poszerzył swoją wiedzę o nowe teorie językoznawcze (Miodunka, 1977), zdobył doświadczenie w pracy z cudzoziemcami uczącymi się języków obcych, nawiązał kontakty z naukowcami i dydaktykami francuskimi. Zaowocowało to zmianami stosowanych metod badawczych oraz kierunku nauczania. Przybliżył polskim językoznawcom teorię pól semantycznych, pisząc pracę habilitacyjną, do której zbierał materiał, przeprowadzając ankiety[6]. Pomysł napisania książki o leksykologii i leksykografii także zrodził się w okresie pobytu we Francji. Wtedy również prowadził z nami, swoją ostatnią przed wyjazdem grupą studentów, ożywioną korespondencję, w której dzielił się wrażeniami i doświadczeniami z Francji. Spotykaliśmy się z Profesorem we wrześniu każdego roku, kiedy wracał do Polski na wakacje.

Po powrocie z Tuluzy w 1977 roku został członkiem zespołu kierowanego przez profesor Zofię Kurzową badającego język telewizji na tle współczesnej polszczyzny w ramach problemu węzłowego[7] „Polska kultura narodowa, jej tendencje rozwojowe i percepcja". Był współautorem artykułu o koncepcji badań języka telewizji (Miodunka, Ropa, 1983). W tym samym roku został powołany przez profesora M. Karasia, rektora UJ, do prowadzenia Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców przy IFP UJ[8]. Wyjazd do Francji i praca w Tuluzie zadecydowały o dalszej drodze zawodowej Profesora Miodunki. Zafascynowany francuską glottodydaktyką zajął się unowocześnianiem nauczania języka polskiego jako

[6] Nowe zachodnie teorie naukowe i metody badawcze były trudno dostępne dla uczonych w krajach za żelazną kurtyną.

[7] Taką nazwę miał program ministerialny realizowany w latach 1975–1990, w ramach którego działały zespoły opracowujące różne tematy.

[8] Studium to zostało utworzone w czasie wojny wietnamskiej, działało na przełomie lat 60. i 70. XX wieku. Polskiego uczono Wietnamczyków, którzy studiowali w Krakowie.

obcego, zarówno teoretycznie, jak i praktycznie. Zaczął wówczas wprowadzać w życie doświadczenie i wiedzę zdobyte we Francji. Organizował spotkania dotyczące metod nauczania języka polskiego jako obcego, które miały formę wykładów i warsztatów. Brali w nich udział uczący polskiego jako obcego oraz chętni do tej pracy. Sam także pracował jako lektor w kraju i za granicą, później jako visiting profesor, m.in. w USA, Brazylii, Australii. Jest autorem podręczników do nauki języka polskiego (Miodunka, 1993, 1996) oraz monografii dotyczących dorobku polskiej glottodydaktyki (Miodunka, 2016; Gębal, Miodunka, 2020).

Sukcesem zakończyły się starania o certyfikację języka polskiego. Od 2003 roku stał na czele działającej przy MEN Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Był on jednym z założycieli Stowarzyszenia „Bristol" Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego, którego członkami są poloniści z całego świata[9].

Profesor Miodunka pełnił także funkcje administracyjne, był m.in.: kierownikiem Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców (1978–1980), a od 1980 roku Zakładu Językoznawstwa Stosowanego w Instytucie Badań Polonijnych, Katedry Języka Polskiego jako Obcego w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie UJ, prodziekanem na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (2001–2002), prorektorem UJ (2002–2008). Od czasu powrotu z Tuluzy w swoich badaniach zajmował się językoznawstwem polonistycznym i stosowanym, studiami etnicznymi, a także zagadnieniami bilingwizmu (Miodunka, 2003). Opublikował m.in. kilka monografii i podręczników z tego zakresu. Był promotorem 20 prac doktorskich oraz recenzentem łącznie 38 prac doktorskich i habilitacyjnych.

Droga zawodowa Profesora Miodunki pokazuje jego szerokie zainteresowania naukowo-badawcze: onomastyka, współczesna polszczyzna, składnia, semantyka, leksykologia i glottodydaktyka. Był także świetnym dydaktykiem, uczącym najpierw studentów polskich, a potem zagranicznych. Jego pobyt we Francji spowodował, że wybrał glottodydaktykę jako główny przedmiot swoich działań naukowo-dydaktycznych, a za cel nadrzędny postawił sobie doprowadzenie do certyfikacji języka polskiego. Był niekwestionowanym promotorem języka polskiego w świecie, autorytetem dla uczących języka polskiego jako obcego.

[9] Szczegółowo o glottodydaktycznej działalności Profesora Miodunki zob. Gębal, 2015; Janowska, 2024.

LITERATURA

Gębal, P.E. (2015). Profesor Władysław T. Miodunka: twórca krakowskiej szkoły glottodydaktyki porównawczej [Prof. Władysław Miodunka, the founder of the Cracow school of comparative glottodidactics]. *LingVaria*, *10*(2), 15–26.

Gębal, P.E., Miodunka, W.T. (2020). *Dydaktyka i metodyka nauczania języka polskiego jako obcego i drugiego* [Language pedagogy and methodology of teaching Polish as a foreign and second language]. Warszawa: PWN.

Janowska, I. (2024). Profesor Władysław T. Miodunka (1945–2024). Wspomnienie [In remembrance of Prof. Władysław Miodunka (1945–2024)]. *LingVaria*, *19*(2), 9–14.

Jasiak, A. (2012). Analiza nazw karczem, oberż i gospód [An analysis of the names of taverns, auberges, and inns]. *Zeszyty Tarnowskiego Towarzystwa Naukowego*, *1/2012.*

Klisiewicz, E. (1986). Nazwy karczem na Tarnopolszczyźnie [The names of taverns in the Ternopil region]. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Językoznawcze*, *5*, 112–131.

Kucz, M. (1900). Łupicha-Kupicha. *Wisła*, *14*, 298.

Miodunka, W. (1968). Nazwy karczem polskich [The names of Polish taverns]. *Językoznawca*, *18–19*, 86–93.

Miodunka, W. (1971). Konferencja terminologiczna Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów [Terminology conference of the Onomastic Commission of the International Committee of Slavists]. *Zpravodaj Mistopisné komise ČSAV*, *12*, 791–796.

Miodunka, W. (1973a). Konferencja terminologiczna Komisji Onomastycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów [Terminology conference of the Onomastic Commission of the International Committee of Slavists]. *Onomastica*, *18*, 372–375.

Miodunka, W. (1973b). Konferencja naukowa Komisji Fonetyczno-Fonologicznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów (Kraków, 13–15.IV.1972 r.) [Scientific conference of the Commission of Phonetics and Phonology of the International Committee of Slavists (Cracow, 13–15 April, 1972)]. *Poradnik Językowy*, *309*, 374–376.

Miodunka, W. (1974). *Funkcje zaimków w grupach nominalnych współczesnej polszczyzny mówionej* [The functions of pronouns in the nominal groups of contemporary spoken Polish]. Warszawa–Kraków: PWN, UJ.

Miodunka, W. (1977). O badaniach słownictwa i gramatyki francuszczyzny mówionej [On the study of vocabulary and grammar of spoken French]. *Poradnik Językowy*, *349*, 206–218.

Miodunka, W. (1980). *Teoria pól językowych. Społeczne i indywidualne ich uwarunkowania* [The theory of linguistic fields, their social and individual determinants]. Warszawa–Kraków: PWN, UJ.

Miodunka, W. (1989). *Podstawy leksykologii i leksykografii* [The basics of lexicology and lexicography]. Warszawa: PWN.

Miodunka, W., Ropa, A. (1983). O koncepcję badań języka telewizji [How best to study the language of television]. *Zeszyty Prasoznawcze*, *24*(1), 19–33.

Miodunka, W.T. (1993). *Cześć, jak się masz? A Polish Language Textbook for Beginners.* Kraków: Wydawnictwo JB.

Miodunka, W.T. (1996). *Uczmy się polskiego. Let's learn Polish*. Warszawa: Fundacja Upowszechniania Nauki.

Miodunka, W.T. (2003) *Bilingwizm polsko-portugalski w Brazylii. W stronę lingwistyki humanistycznej* [Polish-Portuguese bilingualism in Brazil: Towards humanist linguistics]. Kraków: Universitas.

Miodunka, W.T. (2016). *Glottodydaktyka polonistyczna. Pochodzenie — stan obecny — perspektywy* [The language pedagogy of Polish studies: Its origins, current status, and prospects]. Kraków: Księgarnia Akademicka.

Musioł, L. (1929). Z przeszłości starych karczm wolskich nad Wisłą [Research into the past of the old Wola inns on the Vistula River]. *Zaranie Śląskie*, *5*(3), 141–145.

Starzykiewicz, A. (2014). Nazwy karczem — historia karczemnictwa, charakter użytkowy na przestrzeni wieków, tendencje nazewnicze [The names of taverns: The history of tavern keeping, their utilitarian character over the centuries, and naming trends]. *Słowo. Studia językoznawcze*, *5*, 212–223.

Sulimierski, F., Chlebowski, B., Krzywicki, J., Walewski, W. (red.). (1880–1902). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* [The geographical dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries] (T. 1–15). Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego i W. Walewskiego.

Szuta, J. (2019). Nazwy karczem na Pomorzu Gdańskim [The names of taverns in Gdańsk Pomerania]. W: K. Krawiec-Złotkowska (red.), *Rzeczpospolita domów*. T. 5: *Karczmy, zajazdy, gospody*… (s. 41–49). Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku.